

Sak 10/22: Kvotejakt på gaupe i region 5/Hedmark i 2023

Sekretariatet tilrår at rovviltnemnda i region 5 anmoder Miljødirektoratet om at det ikke åpnes for kvotejakt på gaupe i region 5 i 2023.

Styrende dokumenter

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven legger rammen for forvaltningen av naturressursene. Etter § 5 skal artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og artene skal forekomme i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Naturmangfoldloven § 7 sier at prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet og vurderingene skal framgå av beslutningen. Tiltak etter naturmangfoldloven skal også avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målsettingen nås på annen måte eller i annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning i rovviltforskriften § 1.

Det fremgår av § 16 i naturmangfoldloven at vedtak om å tillate høsting av vilt treffes med hjemmel i lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven). Høsting kan bare tillates når best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd. Ved avgjørelsen om å tillate høsting og om fremgangsmåten ved høsting skal det videre legges vekt på artens funksjon i økosystemet og den virkning høstingen kan ha på det biologiske mangfold for øvrig. Det skal også legges vekt på artens betydning for næring eller rekreasjon, høstingstradisjon i vedkommende område og på skade som arten gjør.

Rovviltforskriften

Rovviltforskriften § 3 første ledd definerer de nasjonale bestandsmålene for brunbjørn, gaupe, jerv og ulv, mens de regionale bestandsmålene for region 5/Hedmark er gitt i § 4 første ledd bokstav e. For gaupe er det nasjonale bestandsmålet for gaupe 65 ynglinger, og det regionale bestandsmålet for gaupe i region 5/Hedmark er 10 ynglinger.

Når gaupebestanden ligger over det regionale bestandsmålet har rovviltnemnda myndighet til å fatte kvote for jakt av gaupe, jf. § 11. Ved vurdering om nemnda har myndighet legges gjennomsnittet for de siste tre års ynglinger for gaupe til grunn, jf. rovviltforskriften § 7 første ledd femte punktum. Det er et absolutt krav om at nemnda må være beslutningsdyktig i henhold til § 7 tredje ledd.

Det er Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt som skal gi data om status og utvikling i bestandene, jf. § 3 siste ledd. Når kvote etter forskriften §§ 8, 10 og 11 er vedtatt, belastes irregulær avgang av rovvilt i regionen denne kvoten, jf. § 7 siste ledd.

Opplysninger om utvikling i gaupebestanden og tap av husdyr

Bestandsutvikling

Siste opplysninger om bestandssituasjonen for gaupe i Norge fremgår av rapporten "Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2022" ([NINA Rapport 2155](#)). Gaupebestanden før jakt beregnes på bakgrunn av innrapporterte synsobservasjoner, spor og døde gauper. Meldingene blir kvalitetssikret ved feltkontroll av Statens naturoppsyn. Observasjoner som havner i kategorien «dokumentert» og «antatt sikker» familiegruppe ligger til grunn for de videre beregningene.

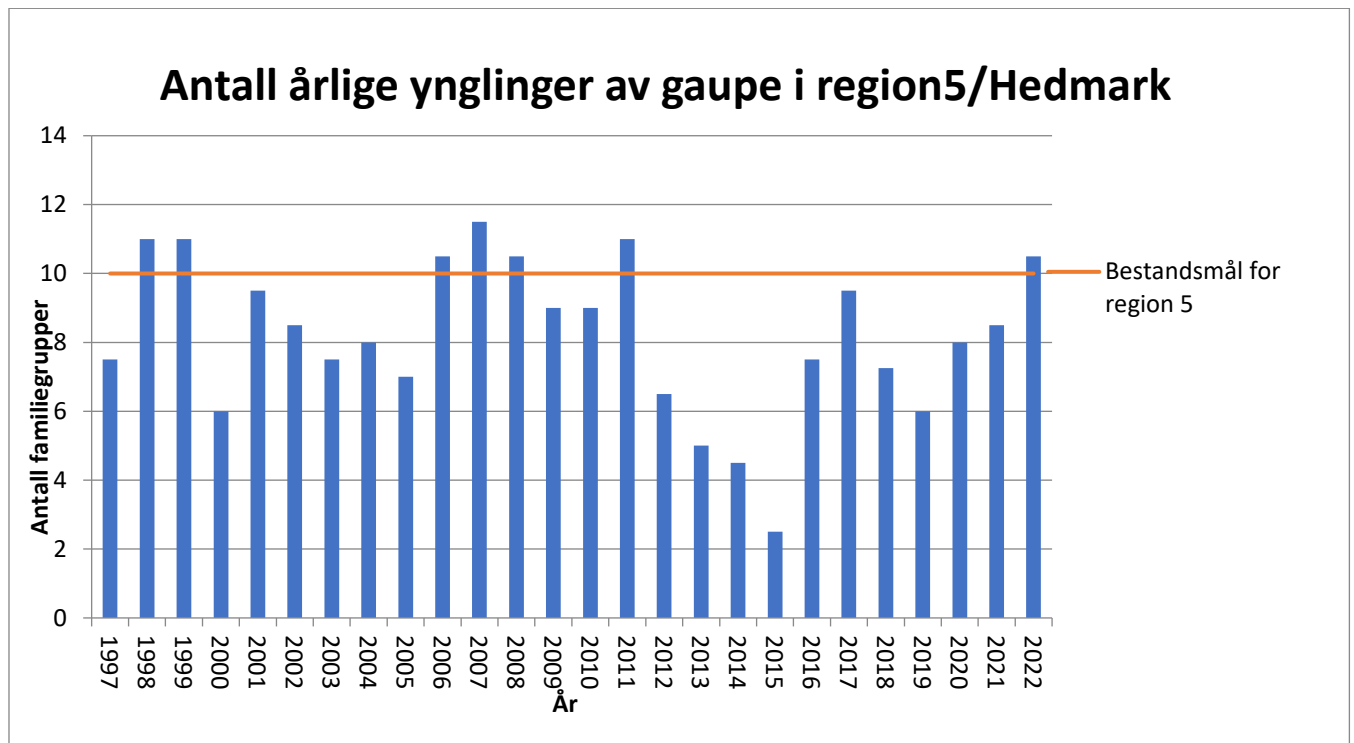
Gaupebestanden på landsbasis har over tid ligget under det nasjonale bestandsmålet på 65 familiegrupper, men lå i 2020 og 2021 over dette (estimert henholdsvis 66,5 og 67 familiegrupper). I 2022 er det estimert 58,5 familiegrupper på landsbasis, som tilsvarer en bestand på ca. 343 dyr i Norge. Dette er bestandsstørrelsen før kvotejakta i 2022 og før reproduksjonssesongen. Dette er en reduksjon fra forrige år, og gaupebestanden på landsbasis ligger i 2022 under det nasjonale bestandsmålet.

Figur 1: Kart som viser antall familiegrupper på landsbasis i 2022, hentet fra [NINA Rapport 2155](#).

I region 5/Hedmark var det en betydelig nedgang i bestanden i perioden fra 2011 til 2015. I 2015 var bestanden på sitt laveste med 2,5 familiegrupper. Bestanden økte så frem mot 2017 da det ble dokumentert 9,5 familiegrupper. Etter dette har det igjen vært en nedgang frem til 2019, med 6 dokumenterte familiegrupper. De siste tre årene har det vært en øking i antall familiegrupper, og i 2022 er det påvist 10,5 familiegrupper i region 5/Hedmark. Antall familiegrupper i regionen ligger i 2022 over det regionale bestandsmålet på 10 familiegrupper. Dette er første gang siden 2011. Gjennomsnittet for de tre siste årene (2020-2022) er på 9 familiegrupper. Bestanden ligger dermed fortsatt under bestandsmålet for region 5, med utgangspunkt i gjennomsnitt for de tre siste årene.

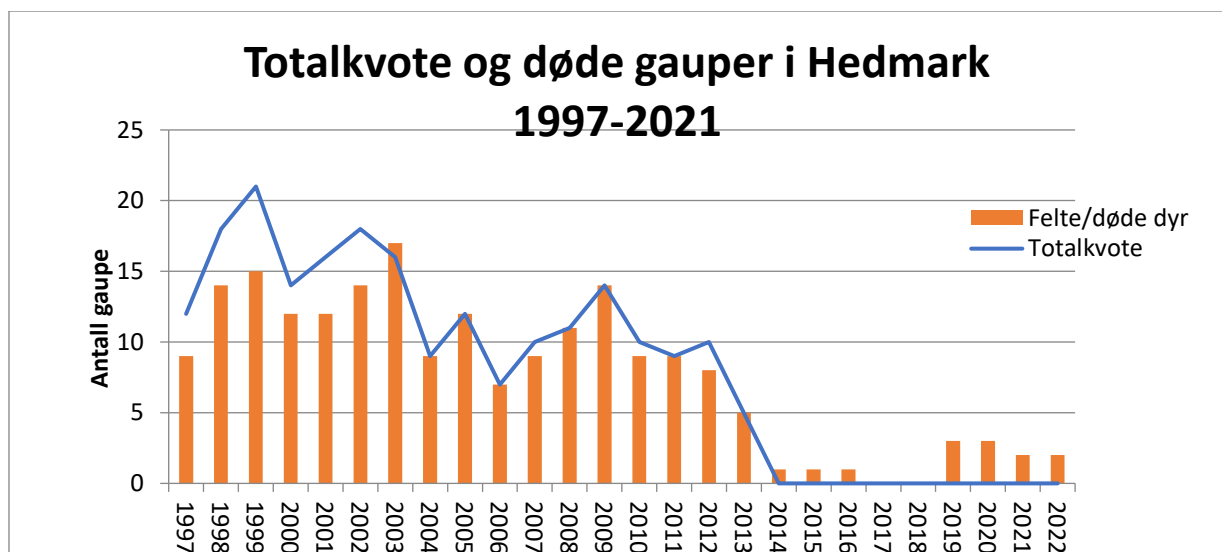
De regionale prognosene for 2022, jf. NINA Rapport 2155, tilsier at region 5/Hedmark med en sannsynlighet på 28 % vil ligge under det regionale bestandsmålet før jakta i 2023.

Figur 2: Beregnet antall familieggrupper av gaupe før jakt i region 5/Hedmark i perioden 1997 til 2022. Den røde linjen angir bestandsmålet for region 5. Tallene fra 2014-2022 er ikke direkte sammenlignbare med tidligere år pga. endring i overvåkningsmetodikken (Data hentet fra [NINA Rapporter](#)).

Kjent avgang av gaupe

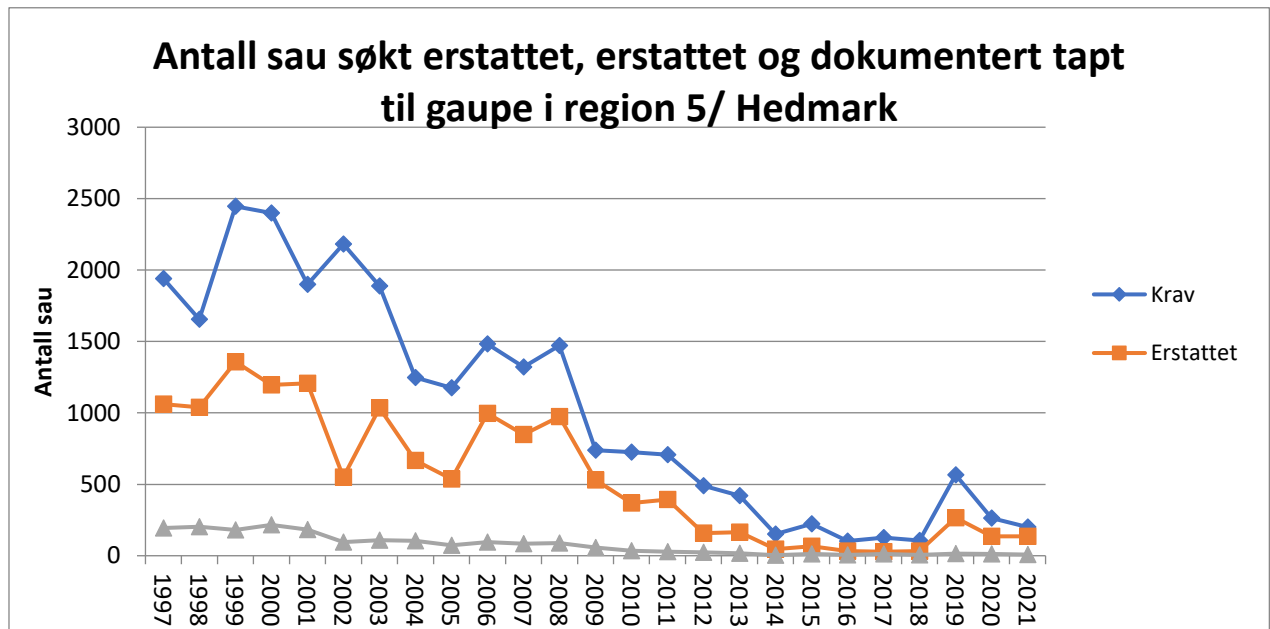
Det har ikke vært kvotejakt på gaupe i region 5 siden 2013. Den kjente avgangen av gauper i region 5 siden 2014 har vært å mellom ett og tre dyr årlig, med unntak av årene 2017 og 2018 der det ikke er registrert avgang av gaupe. Det meste av kjent avgang skyldes påkjørsel. Så langt i 2022 (pr. 13. oktober) er det kjent av gang på 2 dyr (en felt på skadefelling og en påkjørt).

Figur 3: Total kvote for kvotejakt og kjent avgang av gaupe i Hedmark i perioden 1997 til 2021.

Skadeomfang

Figur 4 viser antall sau som er krevd erstattet, erstattet og dokumentert tapt til gaupe i perioden 1997 til 2021. Figuren viser at det har vært tydelig nedadgående trend over tid. Nedgang i skadeomfanget kan skyldes lavere gaupebestand, men økt fokus på forebyggende tiltak og færre sauer på utmarksbeite i enkelte utsatte områder vil også spille inn.

Figur 4: Antall sauer og lam som er krevd erstattet (blå linje) som drept av gaupe og antall dyr som er erstattet (gul linje) som tapt til gaupe i Region 5/Hedmark i perioden 1997 til 2021.

I 2022 er det dokumentert 14 sauer tatt av gaupe i region 5.

Tabell 1: Kommunevis fordeling av antall sauer dokumentert/antatt drept av gaupe i region 5/Hedmark i 2022 (pr. 13. oktober)

Kommune	Dok. og antatt
Kongsvinger	3
Ringsaker	7
Alvdal	1
Nord-Odal	3
Sum	14

Det forekommer også tap av tamrein til gaupe. Siste dokumenterte gaupeskade på tamrein er fra 2019 (en dokumentert skade).

Sekretariatets vurderinger

Om rovviltnemndas myndighet

Vurderingen av hvorvidt rovviltnemnda har myndighet til å fatte vedtak skal baseres på gjennomsnittet av dokumenterte data om ynglinger de tre siste årene fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt, jf. § 7 i rovviltforskriften. I rapporten "Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2022" ([NINA Rapport 2155](#)), er det for region 5 beregnet et gjennomsnitt på 9 ynglinger for perioden 2020 til 2022.

Rovviltnemnda skal på vedtakstidspunktet ta stilling til om nemnda har myndighet til å fatte vedtak. Ut fra resultatene i overvåkingsprogrammet anser sekretariatet at rovviltnemnda ikke har myndighet til å fatte vedtak om kvotejakt på gaupe.

Om kvote for jakt på gaupe

Tall fra Rovdata viser at bestandsutvikling for gaupe sett over en lengre periode har hatt en negativ trend på landsbasis, og bestanden har ligget under det nasjonale bestandsmålet på 65 familiegrupper over tid, med unntak i 2020 og 2021. I 2022 er det påvist 58,5 ynglinger av gaupe. I region 5/Hedmark har antall dokumenterte familiegrupper økt noe de senere årene, men har ligget under det regionale bestandsmålet på 10 ynglinger. I 2022 er det registrert 10,5 familiegrupper av gaupe i region 5/Hedmark. Bestanden ligger imidlertid under bestandsmålet, målt som et gjennomsnitt over de tre siste årene (gjennomsnitt på 9 ynglinger). De regionale prognosene tilsier at det er mer sannsynlig at region 5 vil nå bestandsmålet før jakta i 2023 enn at bestanden havner under bestandsmålet.

Skadeomfanget på sau og tamrein forårsaket av gaupe har vist en nedadgående trend over flere år, og utgjør en svært liten andel av rovviltskadene i region 5/Hedmark.

Ut fra gaupebestandens status og utvikling, kjent avgang av gaupe og det begrensede skadeomfanget forårsaket av gaupe, anbefaler sekretariatet at nemnda anmoder Miljødirektoratet om ikke å åpne for kvotejakt på gaupe i region 5/Hedmark i 2023.

Sekretariatets forslag til anmodning

Rovviltnemnda viser til den nasjonale målsettingen om 10 årlige ynglinger av gaupe i region 5/Hedmark. Nemnda anser at bestanden av gaupe ligger under det regionale bestandsmålet, og at nemnda ikke har myndighet til å fatte vedtak om kvote for kvotejakt av gaupe i 2023, jf. rovviltforskriften § 11, jf. også §§ 4 og 7.

Ut fra bestandens status og utvikling, kjent avgang av gaupe og det begrensede skadeomfanget forårsaket av gaupe, anmoder rovviltnemnda i region 5 at Miljødirektoratet ikke åpner for kvotejakt på gaupe i region 5 i 2023.